

## Věstník MZd ČR, částka 6/2005

## METODICKÁ OPATŘENÍ

3.

METODICKÝ POKYN MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ  
K POSTUPU ZDRAVOTNICKÉHO ZAŘÍZENÍ PŘI PROPOUŠTĚNÍ  
NOVOROZENCŮ VYŽADUJÍCÍCH  
ZAJIŠTĚNÍ NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE

ZN.: 9487/05/OZP/3

REF.: MUDr. Iva Truellová, tel.: 22497 linka 2351

Ve snaze sjednotit postup zdravotnických zařízení při propouštění novorozenců vyžadujících zajištění náhradní rodinné péče a uchránit zdravotnické pracovníky možných protiprávních jednání a z toho plynoucích postihů vydává Ministerstvo zdravotnictví tento metodický pokyn, který je určen zvláště pro pracovníky gynekologicko-porodnických a novorozeneckých oddělení zdravotnických zařízení:

## Čl. 1

K osvojení je třeba souhlasu zákonného zástupce osvojovaného dítěte podle ustanovení [§67](#) zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů. V ustanovení [§68](#) cit. zákona je uvedeno, kdy není souhlasu zákonných zástupců třeba, což jsou situace, kdy buď po dobu nejméně 6 měsíců soustavně neprojevovali o dítě opravdový zájem ani neprojevují snahu upravit si své poměry tak, aby se mohli osobně ujmout péče o dítě, anebo po dobu nejméně 2 měsíců po narození dítěte neprojevili o dítě žádný zájem. Zákon [č. 94/1963 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů, zakotvuje pouze souhlas k osvojení bez vztahu k určitým osvojitelům, a to v ustanovení [§68a](#) doslovně takto: „Souhlas rodičů, kteří jsou zákonnými zástupci osvojovaného dítěte, není dále třeba, jestliže rodiče dají souhlas k osvojení předem bez vztahu k určitým osvojitelům. Souhlas předem musí být dán osobně přítomným rodičem písemně před soudem nebo před příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Souhlas může být dán rodičem nejdříve šest týdnů po narození dítěte. Odvolat souhlas lze toliko do doby, než je dítě umístěno na základě rozhodnutí do péče budoucích osvojitelů.“

## Čl. 2

Platná právní úprava neumožňuje tzv. přímou adopci, která je zprostředkována třetí osobou. Zprostředkovat osvojení může pouze krajský úřad, případně Ministerstvo práce a sociálních věcí. U dětí a žadatelů cizinců zprostředkovává osvojení Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně. Podle ustanovení [§45](#) zákona č. 94/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, může soud svěřit dítě do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče. Uvedená situace je velmi výjimečná a patří do výchovných opatření. Soud může rovněž podle ustanovení [§46](#) tohoto zákona nařídít ústavní výchovu nebo dítě svěřit do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

## Čl. 3

Problematika určení otcovství je zakotvena v ustanovení [§50a](#) a násl. zákona č. 94/1963 Sb., přičemž ustanovení [§52](#) odst. 1 tohoto zákona uvádí: „Za otce se jinak považuje muž, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů učiněným před matričním úřadem nebo soudem.“ S ohledem na výše uvedené nemůže být novorozenec odnesen z porodnice osobou,

kteřá pouze tvrdí, že je otcem dítěte.

Ustanovení [§53](#) výše cit. zákona pak umožňuje určit otcovství k dítěti ještě nenarozenému (takový otec musí mít doklad od soudu nebo matriky): „Souhlasným prohlášením rodičů lze určit otcovství k dítěti ještě nenarozenému, je-li již počato.“ Z výše cit. zákona o rodině dále vyplývá, že v určitých situacích, např. narodí-li se dítě v době mezi 180. dnem od uzavření manželství a 300. dnem po tom, kdy manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné, lze dle ustanovení [§58](#) tohoto zákona otcovství popřít jen za určitých podmínek. Dále upozorňujeme na ustanovení [§59](#) odst. 2, jež zakotvuje skutečnost, že také matka, může do šesti měsíců od narození dítěte popřít, že otcem dítěte je její manžel, přičemž ustanovení o popěrném právu manžela platí tu obdobně.

#### Čl. 4

Pro zdravotníky, pracující na gynekologicko porodnických odděleních a odděleních novorozeneckých, je aktuální znění ustanovení [§10](#) odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, ze kterého vyplývá povinnost neprodleně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, že matka po narození dítě opustila a zanechala je ve zdravotnickém zařízení. Dále poukazujeme na znění nového ustanovení [§62a](#) zákona č. 94/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kde je stanovena možnost nejvyššího státního zástupce, který může, a to před uplynutím lhůty stanovené pro popření otcovství, podat návrh na popření otcovství muže, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů, ale který nemůže být otcem dítěte, je-li to ve zřejmém zájmu dítěte a v souladu s ustanoveními zaručujícími základní lidská práva.

#### Čl. 5

Vzhledem k výše uvedenému je třeba v případě dětí, kterým je poskytována zdravotní péče na gynekologicko-porodnických a novorozeneckých odděleních zdravotnických zařízení a které vyžadují zajištění náhradní rodinné péče, postupovat následovně:

1. Při zjištění skutečnosti, že matka své dítě odmítá, a že je ochotna dát své dítě do adopce, oznámit tuto skutečnost orgánu sociálně právní ochrany podle místa bydliště matky. Náhradní rodinnou péči zprostředkovává a zajišťuje stát a jeho orgány.
2. Dítě propouštět z porodnice jen prokázaným rodičům, matce, jiným občanům jen tehdy, mohou-li předložit vyjádření či rozhodnutí orgánu sociálně právní ochrany či soudu, dle kterého je jim dítě svěřeno do péče (to bude řídký případ).
3. Chce-li přebrat dítě pouze otec dítěte, prohlašující své otcovství, je opět nezbytné předložení rozhodnutí či vyjádření, dle kterého lze otcovství hodnověrně prokázat ( např. rodný list dítěte ). Od muže je dále nutné získat osobní údaje, přičemž k dalším opatřením lze doporučit následnou konzultaci s orgány sociálně právní ochrany.

MUDr. Dalibor Štambera, v. r.

náměstek ministryně